

2015 októberi mérnök évfordulók, emléknapiak

1. – 90 éve született Majdlik Ferenc mérnök

Sárospatakon született Majdlik Ferenc (1925-1978) vegyészmérnök, aki 1949-től részt vett a veszprémi NEVIKI (Nehézvegyipari Kutató Intézet, korábbi nevén: Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet - MÁFKI) létrehozásában. 1963-ban az intézet igazgatójává nevezik ki.

3. – 40 éve lerakott paksi alapkö

1975-ben e napon rakták le a paksi atomerőmű építkezés alapkövét, benne Havasi Ferenc, a Magyar Népköztársaság Minisztertanács elnökhelyettese által aláírt alapítólevéllel, amely rendelkezett a Pakson felépülő első magyar atomerőműről.

4. – 130 éve született Gaál Sándor mérnök

Az erdélyi Gogánváralján (ma: Gogan-Varolea, Románia) született Gaál Sándor (1885-1972) hadmérnök, a ciklotron felfedezője. Tanulmányait a bécsi hadmérnöki akadémián végezte. 1929-ben „A kaszkádcső - Hozzájárulás az atommag-roncsolás problémájához” című tudományos dolgozatában a világon elsőként ismertette a ciklotron elvét.

9. - Postai világnap

1874-ben e napon alapították az Egyetemes Postaegyesületet, amely a nemzetközi postaszolgálat összehangolása, fejlesztése érdekében jött létre. Az alapítók között volt hazánk is. 1948-tól az ENSZ szakosított intézménye, jelenleg több mint 160 tagja van. E napon, a posta világnapján ünneplik a postások a szervezetük megalakulását.

10. – 120 éve született Öveges József fizikatanár

Pákán született Öveges József (1895-1979) Kossuth-díjas fizikatanár. A piarista rend tagja, több középiskola, köztük a Piarista Gimnázium tanára. A Közgazdasági Egyetemen adott elő fizikát, majd a Pedagógiai Főiskola professzora lett. A tanulók érdeklődését fölkelte, korszerű fizika tankönyveket írt. Mintegy három tucat fizikai ismeretterjesztő mű szerzője. Televíziós sorozatai országos sikert hoztak számára. Három alkalommal nyerte el a Rádió és Televízió Nívódíját.

14. – Szabványosítási világnap

Annak emlékére, hogy a genfi székhelyű Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) 1946. október 14-én alakult. Az ISO és a világnap célja, az országok műszaki elszigeteltségének megszüntetése, a közös szabványok elkészítése és azok alkalmazásának népszerűsítése. Információ: www.iso.org

20. – 175 éve született Böckh János mérnök

Pesten született Böckh János (1840-1909) bányamérnök, geológus, akadémikus. A bécsi Földtani Intézetből hazatérve minisztériumi alkalmazott, majd a hazai Földtani Intézetben dolgozott, ahol 1882-1908. között igazgatói munkakört is betöltött. Vezetése alatt épült fel az intézet székháza, melyben a geológiai Múzeum is elhelyezést nyert. A Magyarhoni Földtani Társulatnak 1889-től alelnöke, 1895-től 1901-ig elnöke volt. Az ő kezdeményezésére indult meg a kőolajkutatás Magyarországon. Munkássága

úttörő jelentőségű a geológiai szintezés és térképezés területén is. A Földtani Társulat neki ítélte első ízben a máramarosi kőolajvidék ismertetéséért a Szabó József-emlékérmét. Számos alapvető földtani munka fűződik a nevéhez; ezek a Földtani Intézet és a Földtani Társulat szakfolyóirataiban jelentek meg. Elsősorban a Bükk, a D-i Bakony és a Mecsek földtani és őslénytani viszonyait tanulmányozta

22. – 90 éve született Henszelmann Frigyes mérnök

Budapesten született Henszelmann Frigyes (1925-1990) vegyészmérnök, tanszékvezető egyetemi docens. 1945-től a BME kémiai technológiai tanszékén dolgozott, majd 1950-ben Veszprémbe, a Nehézvegyipari Kutató Intézetbe került, ahol először a hazai bauxitok a hidrálására vonatkozó laboratóriumi, majd üzemi kísérletekben működött közre. A szilikátkémiai osztályon elsősorban a hazai kohósalakok cementipari hasznosításának kérdésével foglalkozott. A szerves kémiai osztályon többek közt a szuperfoszfát utóérlelését vizsgálta üzemi kísérletekkel. A Veszprémi Vegyipari egyetemi kémiai technológiai tanszékén elsősorban szerves pigmentek előállításának a kémiájával és azok technológiai problémáival foglalkozott. Részt vett a timföldgyári alumínát-lúgokból történő gallium-kinyerés új, roncsolás-mentes elektrokémiai módszerének laboratóriumi és félüzemi kidolgozásában, valamint üzemi megvalósításában. A szerves savipari katalitikus folyamatok közül foglalkozott a hidrogén- cianid Andrussow-féle előállítási eljárásának laboratóriumi, valamint összehasonlító gazdasági vizsgálatával.

24. – ENSZ napja

1945. október 24-én San Francisco-ban ratifikálták az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ – United Nations - UN) Alapokmányát. Az ENSZ célja a béke és a biztonság fenntartása, a nemzetek közötti baráti kapcsolatok fejlesztése, a magasabb életszínvonal és a társadalmi fejlődés elősegítése, az emberi jogok védelme érdekében.

29. – 100 éve született Barta György fizikus

Poprádon született Barta György (1915-1992) Állami-díjas geofizikus, egyetemi tanár, akadémikus, a hazai föld-mágneses alaphálózat megteremtője. 1940–1943 között németországi és dániai föld-mágneses obszervatóriumok ösztöndíjas kutatója, majd Erdélyben mágneses területi méréseket végzett. Több intézményt szervezett és létesített, köztük 1952–1954 között a Tihanyi Geofizikai Obszervatóriumot.

Felhasznált irodalom:

- Évfordulóink a műszaki és természettudományokban 1994. és 1999. – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága
- História – Tudósnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnaptar.kfki.hu/historia/>
- Mérnökök évfordulói 2015-ben – Magyar Mérnöki Kamara (www.mmk.hu) Történeti Bizottsága
- Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Magyar Életrajzi Lexikon – 1967. – Akadémiai Kiadó
- Egyéb életrajzi források

Készítette: Sipos László